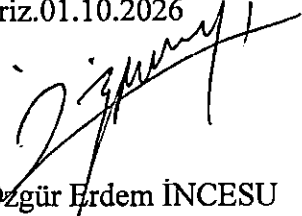
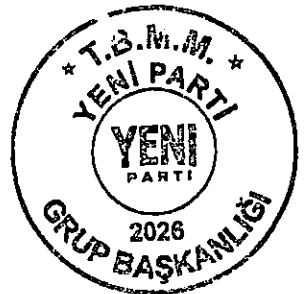

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Doğu Anadolu Bölgesi başta olmak üzere Türkiye'nin doğu illerinde uzun yıllardır devam eden yoğun göç hareketlerinin nedenlerinin, sosyal ve ekonomik sonuçlarının ve bu sürecin bölgesel kalkınma üzerindeki etkilerinin kapsamlı biçimde araştırılarak gerekli politika önerilerinin geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.01.10.2026

Özgür Erdem İNCESU
Ardahan Milletvekili

GEREKÇE

Ardahan üzerinden meseleye bakacak olursak;1992 yılında il statüsü kazanan Ardahan'ın nüfusu, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 1990'lı yılların başında yaklaşık 170 bin seviyelerinde iken, 2023 yılı itibarıyla 90 binin altına gerilemiştir. Bu durum, yaklaşık otuz yıllık süreçte nüfusun neredeyse yarı yarıya azaldığını göstermekte olup, Türkiye'de özellikle Doğu Anadolu Bölgesi'nde kronikleşmiş olan göç olgusunun en somut göstergelerinden biridir.

TÜİK'in Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verileri incelendiğinde, Ardahan başta olmak üzere Kars, Ağrı, Iğdır, Muş ve Bitlis gibi illerin uzun yıllardır net göç veren iller arasında yer aldığı görülmektedir. Buna karşılık İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa ve Kocaeli gibi iller sürekli göç almakta ve nüfuslarını artırmaktadır. Bu tablo, Türkiye'de bölgesel gelişmişlik farklarının demografik yapıya doğrudan yansıdığını açıkça ortaya koymaktadır.

Doğu illerinden batı illerine yönelen göç hareketlerinin temelinde;

- işsizlik ve sınırlı istihdam olanakları,
- sanayi yatırımlarının yetersizliği,
- tarım ve hayvancılığın giderek zayıflaması,
- gelir düzeyinin düşüklüğü,
- eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimde yaşanan eşitsizlikler gibi yapısal sorunlar bulunmaktadır.

Özellikle genç ve eğitim çağındaki nüfusun bölgeyi terk etmesi, TÜİK verilerine göre doğu illerinde ortanca yaşın yükselmesine ve yaşlı bağımlılık oranının artmasına yol açmaktadır. Bu durum, üretken nüfusun azalması anlamına gelmekte; yerel ekonomilerin sürdürülebilirliğini ciddi biçimde tehdit etmektedir.

Ekonomik açıdan değerlendirildiğinde, göç veren illerde kişi başına düşen gelir Türkiye ortalamasının oldukça altında kalmakta; yatırım ortamı zayıflamakta ve kamu teşviklerine rağmen özel sektör yatırımları sınırlı düzeyde kalmaktadır. Tarım ve hayvancılık faaliyetlerinde üretim sürekliliği sağlanamamakta, kırsal alanlar giderek boşalmakta ve ekonomik faaliyetler daralmaktadır.

Sosyal açıdan ise göç;

- aile yapısında parçalanmalara,
- kültürel değerlerin zayıflamasına,
- eğitimde fırsat eşitsizliğinin derinleşmesine neden olmaktadır.

Göç alan büyükşehirlerde ise TÜİK verileri doğrultusunda hızlı nüfus artışına bağlı olarak; işsizlik oranlarında artış, kayıt dışı istihdamın yaygınlaşması, konut fiyatlarının yükselmesi ve altyapı sorunlarının büyümesi gibi önemli sorunlar ortaya çıkmaktadır.

Bu noktada siyasi açıdan değerlendirilmesi gereken en önemli hususlardan biri, uzun yıllardır uygulanan bölgesel kalkınma politikalarının göçü önlemede yeterli olup olmadığıdır.

Mevcut teşvik sistemlerinin etkinliği, kamu yatırımlarının bölgesel dağılımı ve yerel kalkınma stratejilerinin sahadaki karşılığı ciddi biçimde sorgulanmalıdır.

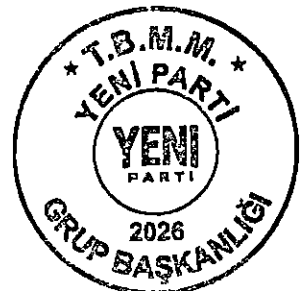
Doğu Anadolu Bölgesi'nde kalkınma politikalarının çoğu zaman sürdürülebilirlikten uzak, kısa vadeli ve parçalı uygulamalar şeklinde kaldığı; yerel ihtiyaçlara uygun, bütüncül ve uzun vadeli bir kalkınma vizyonunun yeterince hayata geçirilemediği değerlendirilmektedir. Bu durum, göçü azaltmak yerine dolaylı olarak teşvik eden bir yapının ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Öte yandan, göç meselesi yalnızca ekonomik bir sorun değil; aynı zamanda sosyal adalet, fırsat eşitliği ve bölgesel denge meselesidir. Türkiye'nin her vatandaşının yaşadığı yerde insana yakışır yaşam koşullarına sahip olması, anayasal bir sorumluluk ve sosyal devlet ilkesinin gereğidir.

Bu kapsamda yapılacak bir Meclis Araştırması ile;

- Doğu Anadolu illerinde göçün TÜİK verileri ışığında güncel durumu ve eğilimleri detaylı biçimde ortaya konulacak,
- Göçün ekonomik, sosyal ve demografik etkileri bütüncül bir yaklaşımla analiz edilecek,
- Göç veren illerde yatırım, üretim ve istihdam süreçlerinde yaşanan yapısal sorunlar tespit edilecek,
- Göç alan şehirlerde oluşan ekonomik ve sosyal baskılar değerlendirilecek,
- Mevcut teşvik ve kalkınma politikalarının etkinliği denetlenecek,
- Bölgesel eşitsizlikleri azaltmaya yönelik yeni politika önerileri geliştirilecek,
- Yerinde kalkınmayı esas alan, sürdürülebilir ve uzun vadeli stratejiler oluşturulacaktır.

Sonuç olarak, Türkiye'de doğu-batı arasındaki gelişmişlik farkının azaltılması, göçün dengelenmesi ve ülke genelinde adil bir kalkınma modelinin tesis edilmesi açısından söz konusu araştırmanın yapılması hayati önem taşımaktadır.

115... Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

Adi Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
Servet Mulbaglı	Hatay	[İmza]
Erin Kırakçı	Aydın	[İmza]
M. Salih Uzun	İzmir	[İmza]
A. Dr. M. Serhan Arıkan	Ankara	[İmza]
Ümit Özale	İzmir	[İmza]
Arhanth Bıyık	Azad	[İmza]
Mehin İLHAN	Kars	[İmza]
İsmet GÜNEPHAN	Gaziantep	[İmza]
Ulas KAKASU	Sivas	[İmza]
Bilal Bıkeç	Adana	[İmza]
Cemal ENGİNDUR	İstanbul	[İmza]
Agha RAKUT	Adana	[İmza]
A. Turkan ÖZKAN	İzmir	[İmza]
Süleyman ÜZÜNGÖR	İstanbul	[İmza]
Gökçe TAŞCIER	Ankara	[İmza]
Eyüp Engin Engin	Zonguldak	[İmza]
Petir Arikel	İstanbul	[İmza]
Orhan Söner	Adana	[İmza]
Nail GİLER	Kocaeli	[İmza]
Söleyman Bilbol	Aydın	[İmza]

